

Wiadomości krajowe.

Z Lwowa. — Rzeszowski Chirurg Cyrkułowy P. Weiss uczynił w dniu 29tym Lipca r. b. w przytomności tamecznego Starosty Cyrkułowego JW. Ducheta, tudzież Fizyka Cyrkułowego P. Towarnickiego, i pensyjonowanego Fizyka P. Oertera tę próbę, iż dwudziestu i dwóm dzieciom, którym już w latach dawniejszych ospa krowia szczepioną była, zaszczerpił ospę naturalną; a skutek okazał, że krówinka od ospy naturalnej istotnie ochrania; przy pilnych bowiem uwagach nie dostrzeżono żadnej odmiany na zdrowiu tych dzieci, ani też ospa naturalna nie wysypała się. To doświadczenie potwierdzające na nowo i tak dostatecznie ochraniające moc krówinki, podaie C. K. Rząd krajowy do wiadomości powszechny. Dla lepszego uposażenia szkoły gminnej w Nisku w Cirkule Rzeszowskim, obowiązująca się Gmina tameczna, z każdego domu corok po 7 1/2 kracyarow płacić, 6 morgów pola nauczycielskiego uprawiać, i plony z tegoż pola nauczycielowi zwozić. — C. K. Rząd krajowy ma sobie za ukontentowanie, ogłosić publicznie tę piękną ofiarę.

Wiadomości zagraniczne.

Zjazd Monarchów w Akwizgranie.

Z Akwizgranu dnia 22go Października. — NN. Cesarz Rossyyski i Król Pruski wyiechali onegdaj na popisy wojsk zajmujących Francyję, a ztamąd do Paryża. Słychać teraz że przed dniem 3cim Listopada nie wrócą się do Akwizgranu. Sławny podróżniący, Baron Alexander Humboldt pojedzie z N. Królem Pruskim do Paryża i powróci z Jego K. Moją do Akwizgranu.

N. Cesarz Austriycki odwiedził dnia 20go Października ościenną włość Drimborn należącą do P. Kussema leżącą w przyjemnem położeniu o pół mili od Akwizgranu. N. Pan wysiadł na gościncu i szedł aż do wioski pieszo, z samym tylko Hrabią Wrblina, Wielkim Szambelanem swoim. Właściciel domu miał sobie za nayprzyjemniejszy obowiązek pokazać N. Panu swoy zbiór płodów natury, i oprowadzać Jego Ces. Mość po lasku i po o-

gradach swoich. N. Pan raczył oglądać farbiarnię właściciela włości i w przeciągu dwóch godzin przepatrzył wszystko z wrodzoną Sobie uwagą, postępując przytem z ludzkością, dobrocią i uprzejmością, które tkwić będą nieprzestannie w pamięci właściciela i rodziny jego.

C. K. Austriycki przydujący Poseł na Seymie Niemieckim Hrabia Baol-Schauenstein przyjechał do Akwizgranu dnia 19go Października.

Obraz polityczny różnych Państw w miesiącu Wrześniu 1818.

Austriya. Cesarz wyiechał do Akwizgranu, celem ziechania się z wysokimi Sprzymierzonymi Cesarzem Rossyyskim i Królem Pruskim. Wiadomości dochodzące o podróży naszego powszechnie ukochanego Monarchy, o jego przybyciu do Akwizgranu, i o pobycie jego tamże są nader pocieszające, i napełniają wysoką radością serce każdego prawego Austriyaka, któremu wspólna Ojczyzna Niemiecka jest drogą. Podróż Cesarza naszego z Frankfurtu do Akwizgranu równała się wiszdowi tryumfalnemu; wszędzie — w Frankfurcie, w Moguncyi, w Bieberich, w Joannisbergu, w Bingien, w Kobleneyi, w Bonn, w Jülichu i w Akwizgranie, przyjmowane Monarchę jako Oyca ukochanego, którego otaczał Lud tchnący dziecięcą miłością. Z Kolonii, tego wielkiego miasta, wyciągnęła cała ludność naprzeciw Cesarza. Na dwie mile przed Kolonią zaczynał się już pewny rodzaj szpalerów, które tworzyli częścią wchodzący piechotą, częścią zaś konni jeźdźcy i powozy; szpalery te, były czem daley coraz gęścieysze, a na pół mile od miasta widać już było tłum Ludu, trudny do przecisnienia się przezeń. Za zbliżeniem się Cesarza, powstały huczne i pełne zapału okrzyki radości: hurrah! ntech żyć! Pamiętną i poruszającą była scena w Kosciele katedralnym w Akwizgranie, gdzie Cesarz zaraz na wstępie uhlakł przy robie Karola wielkiego, tuż obok, i całował relikwie oraz sławną książkę Ewangelii. — Po wyjeździe Cesarzkim z Wiednia, powróciła także do Państw

swoich Arcy-Xiężna Msryia Ludwika. — Opłata pocztowa zmniejszona znowu we wszystkich Niemieckich i Galicyjskich Prowincyach. — Rozpoczęła się sprzedaż dóbr skarbowych. Rząd uznał za dobre, niżyc pierwiastkową cenę fiskalną o 20 procentu, przed sprzedażą; z tego powodu rozgłosił natychmiast niektóre gazety Niemieckie tę niedościgną wiadomość, iż Rząd Austriacki uczynił to dla tego, że inaczej nie mógłby dóbr tych odprzedać, co też można było przewidzieć, ile że niepewny pieniądz, przeszkodą jest w oznaczeniu bogdaj w części pewnego tych dóbr dochodu. — Przecież nie przeszkodził i ten tak nazwany pieniądz niepewny; ponieważ pierwsze dobra skarbowe wystawione na sprzedaż publiczną, Państwo Altmannsdorf oszacowane okładem 14000 Zł. Reń. w monecie konwencyynej sprzedane zostały za 52,3000 ZR. a realność Nowymłyn (Neumühle) oszacowana 6400 Zł. Reń. za 32,600 Zł. Reń. O iakże są czcze niektórych gazet nowiny!

Turcyja. Nowy Ces. Austriacki Internuncyusz Hrabia Lützów, przybył do Konstantynopola, Internuncyusz dotychczasowy Baron Stürmer gotował się do wyjazdu.

Niemcy. Rzesza Niemiecka miała w tym miesiącu wiele wysokich i Xiążęcych osób na swojej ziemi, częścią idących do Akwizgranu częścią odwiedzających swoje rodziny. Wymieniamy tu tylko następujące: Cesarza Austriackiego i Rossyjskiego, dwie Cesarzowe Rossyjskie, Króla i Królowica Następce tronu Pruskiego, dwóch Arcy-Xiżąt Austriackich, z Wielkich Xiżąt Rossyjskich, Xiżęcia Kent, Xiżąt Metternicha i Hardenberga, Xiżąt Wellingtona i Richelien, Lorda Castlereagha, Hrabów Nesselrode i Capo d'Istria. — Król Saski Nestor Panniących w Niemczech obchodził 50letni jubileusz panowania swojego.

Francyja. Wybory zwołane zostały na ostatnie dni Października, Król mianował Prezesow i Wiceprezesow Kollegiow (Wydziałow) wyborowych. Sztab jeneralny i gwardyie narodowe zniesione, a przywrócono gwardyie narodowe każdej gminy, pod sterem Władz cywilnych a powagą Ministra spraw wewnętrznych. — Admirał Gantheaume umarł. Należał do małej liczby owych, którzy w ostatniej nieszczęśliwej wyprawie morskiej, utrzymali z zaszczytem powagę bandery Francuzkiej.

Hiszpania. W Ministerium, zaszła niespodziewana odmiana. Zdaie się, że Minister przechodów Don Garay, chcąc zaprowadzić równy podział w podatkach, zrobił sobie przez to wielkich i niepojedomych nieprzyjaciół; znajduie się teraz między Ministrami uchylono-

nymi. Wszakże utrzymanem ma byđż zaprowadzone przez niego systema finansowe, które bardzo zgadza się z ludzkością.

Prussy. Zjazd Monarchów w Akwizgranie, którego czynności rozpoczęły się w dniach 27. i 28. Września wykazuie zaraz w pierwszych już obradach skutki ważne dla historii świata. Główny przedmiot tamecznych obrad, mianowicie: czyli wojsko zajmujące Francyję wyruszyć ma z pogranicznych Prowincy Francuzkich lub nie, rozstrzygnięty już został ostecznie, i wyruszenie wojska uchwalone.

Szwecyja. Karol Jan koronowany w Drontheimie na Króla Norwegii. — Powstały były w tym kraju nieiakie rozruchy między włościanami, atoli nie były znaczące. Zdaie się, że nie są tam kontenci z Reprezentacyi narodowej przez Sejm Stanowy (Storting), i że woleliby, aby prawa te posiadał sam Król, który atoli usiłuje konstytucyę utrzymać.

Szwajcaryja. W Kantonie Freyburkskim uchwalono przywrócenie Jezuitów. — Gandawa niepokoiona ciągle przez marzycieli religijnych. Zaslugie na wzmiankę, że to miasto wyznawiające naukę Kalwina, jest już od lat 50, zgromadzeniem fanatyków tego rodzaju.

Państwa Zaeuropeyskie. Zaiste dosyć jest wiadomo, że w Azji, nie można obiecywać sobie siedliska tolerancyi, przecieź uderza nietolerancyja Greków dyzunickich w Jerozolimie, przeciwko Katolikom. Grecy stali się krwawymi ich przesładowcami; niedawno zamordowali tamecznego Jeneralnego Prokuratora Rzymsko-katolickich Chrzciescian, i każdy Katolik, chcący odwiedzić grób Zbawiciela, doznaie nayokrutniejszey zniewagi od Greków szymatycznych. — Stronictwa nieprzyjacielskie, w nieszczęśliwej Ameryce Hiszpańskiej pastwią się nad sobą nawzajem, z nieubogą wściewością. Zdaie się, że ranienie Wodzdy Hiszpańskiego Morilla, osłabiło czynność wojsk Królewskich, przeciwnie zaś, wzbudziło ją w powstańcach; Prowadzą wojnę dosyć żywo i pomysłnie, Państwo Chilijskie oswobodzone, Peru zagrożone, Wenezuela i Buenos - Ayres utrzymują niepodległość, Portugalczykowie zdają się pragnąć rozszerzenia swoich krajow, powstańcy nabywają także i w Karakas coraz więcej ziemi. Zdaie się, że Admirałowie powstańców Brion i Aury opierać się chcą Hiszpańskiej sile na morzu, odnieśli już nad nią zwycięztwo w kilku potyczkach morskich. Dla dopełnienia ponurych widokow tych okolic, dostała się także i Guiria w moc powstańców a wielki pożar wszczęty w Hawannie zniszczył warsztaty okrętowe i zbroiownie ze wszystkimi zapasa-

ni, co rzadziło szkodę iak mówią przeszło na milion piastrow. Nadzieje więc Hiszpanii polegaia na układach z obcemi Mocarstwami, i na owej wielkiej wyprawie, która w porcie Radyxkim gotuje się wyruszyć pod żagle do Ameryki. — Niewiedzieć ieszcze, iakie skutki wynikną z zaięcia części Floryd przez Ziednoczone Stany. Mowią że się miały w tym przedmiocie rozpocząć układy (lecz toby się sprzeciwiało ostatniej Nocie Dworu Hiszpańskiego, do Posta Ziednoczonych Stanów); Amerykanie pochlebiają sobie iż postęją Kray, dla nich iak korzystny. W tey nadziei budują okręty liniowe, uzbraiają fregaty, i nadają swoiey sile morskiej imponującą postawę. Rzeczpospolita zdaie się ufać sile swoiey, ich Polityka nie daie przystępu, żadnym obcym pośrednictwóm. — 40 lat wolności, nadało młodoci Amerykańskiej wiek dojrzały; jeżeli Rząd tego Kraiu zachowa ciągle tę samą mądrość, umiarkowanie i stałość, można mu będzie przepowiedzieć wielkie przeznaczenia. — Owo zgoła, Ameryka przedstawia obraz, godnego uwagi widowiska. Stała się warsztatem wszelkich konstytucy, dla wszystkich stopni cywilizacyi; Tu widzimy dzikię Nomadę na najniższym stopniu oświaty, w całej naturalnej wolności swoiey; obok zaś niego Amerykanina północnego, na czele towarzyskiego porządku z konstytucyą, udzielającą ten sam stopień wolności. W głębszej Północy osadnika Angielskiego z konstytucyą liberalną, którą mu nadał po utracie zyniejszych Prowincy mądrzejszy Albion (Angliia). Tu znowu Państwo Murzynów (Haityckie) mające Xiążąt, Hrabów, Dygnitarzy, i wszystkie ustanowy Europeyskie, istnące dopiero od lat dwudziestu. Daley znowu (w Prowincyi Texas) towarzystwo mężów, którzy wychowani pod owemi ustanowami, będą uczestnikami ich zaszczytów, zrzucają z siebie mamonę Europeyskiej próżności, i usiłują wznieść się do heroizmu Rzeczpospolitey Spartanskiej. Na koniec w części południowej widzimy wszędzie Ludy, powstające z niemowlęcego Stanu, walczące z zestarzałemi już Rządami obcemi, torując sobie niepewnym krokiem drogę, na której Ludy Grecyi postąpili do nieśmiertelności. Kiedy dawni mędrzy uznali męża walczącego z losem przeciwnym, za widowisko godne Bostwa, toć przecie tem pewnie powiedzieć można to samo o całych Narodach. Dla uzupełnienia wszystkich odbiiających od siebie przedmiotów widzimy na koniec Monarchę, który siedzię Panowania swoiego w Europie, przeniosł do tey części świata, który przewagą swoiey potęgi i mądrości, naprowadza dzikie Ludy do Europeyskich praw, oświaty, obyczajów, i ięzyka, do

kroku godnego zastanowienia ale pewnego, a tak Rząd swój wzmacnia w tey chwili i rozprzestrzenia, i szczęśliwych poddanych swoich prowadzi do oświaty stopniami, iakimi przyiac ią są zdolnymi;— gdzie tymczasem na około niego, wszystkie Rządy mniej więcej wahaia się i chwieia.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 3. Listopada. — Wczoraj, dnia 2go b. m. tegoroczny Jarmark walny Wszystkich Świętych, ogłoszony tu został iak zwykle przez dzwony o godz. 12tej w południe.

Z licznych deklaracyi Kupieckich, z wielosci sprowadzonych inż, i ieszcze nadeysć mających towarów, iako też z licznego napływu osób handlem trudniących się i innych, można mieć nadzieię, że interessa handlowe, przy tylu korzyściach zapewnionych handlowi i przemysłowi przez Najmilsociwiey nam panującego Monarchę, wezmą obrot z pożytkiem dla zagranicznych na Jarmark przybyłych, i dla kupców krajowych.

Znaczna część Marywillu, podług artykułu II. Postanowienia Xiążęcia Namiestnika Królewskiego z dnia 11. Lutego r. z., jest inż urządzoną; wszystkie też dokończone inż sklepy zaięte zostały przez kupców zagranicznych. Towary, która w nich mieysca nie znajdują, złożone będą, albo w nowym po części inż wystawionym i pokrytym Pakhofie, zbudowanym okazale na wzór sławnych sukiennic w Krakowie, albo na komorze wodney lub ładowey; inne w składach prywatnych. Dla braku sklepów wewnątrz Marywillu, kupcy zagraniczni powystawiali tamże bady.

Deputacyia główna jarmarczna odbywa posiedzenie swoie co drugi dzień po południu od godziny 2giej w Głównym Ratuszu.

Urząd celny jarmarczny i Bióro stępla znajdują się w zabudowaniach S. Jędrzeia naprzeciw Marywillu. Waga zaś jarmarczna wewnątrz zabudowań w Marywillu.

Giełda Kupiecka zbiera się co Poniedziałek i Czwartek.

Straż policyynna i dozorczy oddielni, czuwają dniem i nocą nad bezpieczeństwem towarów, a przeciw pożarowi, wszelkie ostroznosci środki przedsięwzięto. Zabudowania wewnątrz Marywillu w porze nocney dostatecznie oświecane bywają.

Cena główniejszych towarów i produktów ustanowiona na Giełdzie Warszawskiej d. 28. z. m. iest następująca:

Kawy przedniey kamień (trzymający 24 funtów) 82 do 84 ZP., średniey 79 ZP. ord. 76. — Cukru przedniego 38 ZP., średniego

56. — Pieprzu kamień 56 ZP., Angielskiego ziela kamień 54 ZP. — Rumu Jamaika oxeft 1,020 ZP. Portern beczka 433 ZP. Sledzi Holl. beczka 240 ZP.

Przenicy korzec od 36 do 42 ZP. Żyta od 22 do 24. Jęczmienia od 16 do 18 1/2. Owsa od 10 do 11. Miodu kamień (trzymający 32 funtów) od 26 do 44 ZP. Wosku kamień 75 ZP. Łoju kam. 29 1/2 ZP. Potaziu kam. 16 ZP. 17 Gr. Cena wełny jeszcze nie ustanowiona.

Przywieziono na iarmark znaczne zapasy płótna, bielizny stołowej, sukna, szkła, bawełny, rozmaitego towaru łokciowego, krótkiego, suchego, oraz win i rozmaitych napoiów, etc. etc.

Ogół kupców i frabrykantów przybyłych na iarmark do dnia 2. Listopada wynosił 116.

Ogólne Zgromadzenie Rady Stanu wydało następujące dwa wyroki:

I. W skardze Marianna Ciszowskiego obywatela Powiatu Lipnowskiego w Woiewództwie Płockiem przeciw Józefowi Wysockiemu Marszał: ostatniego Seymiku tegoż Powiatu o przeglądanie wótów składanych przez obywateli na wybór Posła kreskujących, a tem samem sprzeciwienie się Statutowi organicznemu o Reprezentacyi Narodowej przez Nayaśniejszego Pana w dniu 19. Listopoda (1. Grudnia) 1815 wydanemu, za co stosownie do artykułu 46 rzezonego Statutu Organicznego pod Sąd przez Radę Stanu oddanym być zasługuje: — po wysłuchaniu w tym mierze rapportu i opinii Kommissyi Instrukcyney, zważywszy: iż Józef Wysocki był Marszałek Seymiku Powiatu Lipnowskiego w dniu pierwszym tegoż Seymiku, gdy obierano Posła, niektóre wota kreskujących obywateli, nim do przeznaczonego na to wkładał naczynis, rozwiiał i czytał; zważywszy: iż przez takowe postępowanie sprzeciwił się przepisom wymienionego Statutu Organicznego o Reprezentacyi Narodowej Artykułami 43, 49 i 59 objętym: zważywszy, iż tem samem nadużył powierzonej sobie władzy jako Marszałek Seymowy, Stanowi: iż tenże Józef Wysocki był Marszałek Seymiku Powiatu Lipnowskiego w Woiewództwie Płockiem w dniach 19 i 20 miesiąca Lutego r. b. odbytego, na mocy Artykułu 45 tyle razy wspomnionego Statutu Organicznego o Reprezentacyi Narodowej pod Sąd oddanym być powinien.

Działo się w Warszawie na posiedze-

niu Ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu dnia 23. Października 1818 roku.

(Podpisano) Zajączek.

Referendarz Stanu, Główny Sekretarz Ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu (Podpisano) Tomasz Grabowski.

II. W sprawie zawieszzonego w urzędzie Burmistrza miasta Bodzanowa w Woiewództwie Płockiem Hawemana, o różne przekroczenia przez mieszkańców tamiecznych oskarżonego, na mocy artykułu 75 Ustawy konstytucyney, i po wystąpieniu rapportu i opinii Kommissyi Instrukcyney zważywszy, iż z akt śledztwa na miejscu dawniej wyprowadzonego, i po złożeniu iuz przez Burmistrza ostateczney podług prawa obrony, okazało się: 1.) Iż z przyczyny pijaństwa w postępowaniu urzędowem z mieszkańcami używał słów obelżywych i bicia. 2.) Że nierównym rozkładem ciężarów publicznych mieszkańców przeciążał; 3.) Że przyjeżdżających do miasta kramarzy do niesprawiedliwych opłat na swoją korzyść pociągał; 4.) Że opłaty za konie ze stóiek na extrapocztę brane sobie przywłaszczzał; 5.) Że podeyrzanych ludzi o kradzież, dawszy się przekupić na wolności wypuszczał; 6.) Że gwardystów namawiał do nieposłuszeństwa Podprefektowi; Z tych powodów Rada Stanu uznając wspomnionego Hawemana byłego Burmistrza miasta Bodzanowa być winnym przestępstw w artykule 100 Nro. 1, 3, 5, 6, dekretu Królewskiego z dnia 19. Września 1810 roku wyszczególnionych — stanowi: iż pomieniony Burmistrz Haweman pod Sąd oddanym być winien.

(Data i podpisy iak wyżej.)

Kommissyia Rządowa spraw wewnętrznych i Policji ogłosiła w dniu 13. Października zakaz używania sań bez dyszla, iako szkodliwych i groźących, niebezpieczeństwem. Sanie takowe do żadnych miast nie mają być wypuszczone; a na traktach bitych żandarmeryia ma dostrzegać aby sanie takowe spotkane, były porąbanemi.

Przyiechali do Lwowa od dnia 6go do 7go Listopada.

W. Głogowski, z Żółkwi. — JW. Karnicki Hrabia, i W. Ronopkova Baronowa, z Tarnopola. — JW. Romarnicki Hrabia, ze Łtoczowa. — W. Korytyński, z Polski. — W. Pruszyńska, z Rossyi. — W. Piontkowski, z Jaworowa. — JW. Zabielska Ludwika Hrabina, z Tarnopola. — JW. Zamoyski Seweryn Hrabia, z Rodłowa.